

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 176/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. mája 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Jána Lubyho o sťažnosti Ing. J. M., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. A. H., so sídlom B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V - 2 - 9 C 121/92, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. V - 2 - 9 C 121/92 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. V - 2 - 9 C 121/92 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. J. M. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie 100 000 Sk (slovom stotisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III p o v i n ť zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť Ing. J. M. trovy konania 5 302 Sk (slovom päťtisíctristodva slovenských korún) na účet advokáta JUDr. A. H., B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 176/05-9 z 18. augusta 2005 prijal na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť Ing. J. M., bytom B., (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. A. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“), predtým Okresného súdu Bratislava - vidiek, v konaní vedenom pod sp. zn. V-2- 9 C 121/92, ktorá bola ústavnému súdu doručená 27. júna 2005.

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní, ktorého predmetom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) po rozvode manželstva, ktoré začalo na základe návrhu sťažovateľovej bývalej manželky (ďalej aj „navrhovateľka“) zo 6. mája 1992 na Okresnom súde Bratislava – vidiek (ktorý bol vtedy príslušným súdom v predmetnej veci) a ktorý vo veci rozhodol 3. marca 1993. Na základe odvolania sťažovateľa bol prvostupňový rozsudok zrušený pre závažné nedostatky konania a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo 17. augusta 1994 a potom do roku 1998 sa vo veci vôbec nekonalo.

Po prechode agendy bývalého Okresného súdu Bratislava – vidiek na okresný súd sa začalo konať; bolo nariadených celkom 24 pojednávaní, ale vo veci sa dosiaľ nerozhodlo. Sťažovateľ urgoval nariadenie pojednávania 3. júna 1998 a 17. mája 2000, využil aj

sťažnosť na prieťahy v konaní 17. augusta 1999, 12. júla 2000 a 27. novembra 2003 (táto bola uznaná za dôvodnú), avšak „chronické“ prieťahy v konaní neboli podľa názoru sťažovateľa odstránené.

Sťažovateľ preto žiada, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 121/92, porušené bolo.

Okresnému súdu Bratislava III. sa prikazuje v konaní vedenom pod sp. zn. V-2 9 C 121/92 konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie skončená.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III. povinný vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohoto nálezu.

Okresný súd Bratislava III. je povinný sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu uhradiť trovy konania vo výške 7.980,- Sk do 2 mesiacov od doručenia tohoto nálezu.“

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľa a aj okresný súd, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, okresný súd žiadal aj o vyjadrenie k sťažnosti a zaslanie súdneho spisu. Sťažovateľ ani okresný súd na ústnom pojednávaní netrvali, a preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania upustil. Vyžiadaný spis okresného súdu bol ústavnému súdu doručený až po opakovanej urgencii 29. marca 2006. Okresný súd nevyužil právo vyjadriť sa k podanej sťažnosti.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. V-2 - 9 C 121/92 ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

1. Dňa 6. mája 1992 bol okresnému súdu doručený návrh na vyporiadanie BSM, ktorý podala bývalá manželka sťažovateľa.
2. Okresný súd 7. mája 1992 nariadil pojednávanie na 10. jún 1992.

3. Na pojednávaní 10. júna 1992 boli vypočutí účastníci konania a okresný súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom vykonania znaleckého dokazovania k hodnote majetku patriaceho do BSM.
4. Dňa 11. júna 1992 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctvo a znalcom z odboru oceňovanie hnutelných vecí (znalecké posudky predložili znalci 20. augusta 1992 a 14. októbra 1992).
5. Dňa 30. októbra 1992 nariadil súd vo veci pojednávanie na 13. november 1992.
6. Na pojednávaní konanom 13. novembra 1992 okresný súd vypočul obidvoch znalcov a pojednávanie odročil na 27. november 1992 za účelom doplnenia znaleckého posudku k hodnote nehnuteľnosti.
7. Dňa 27. novembra 1992 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom vypočutia matky navrhovateľky.
8. Okresný súd 2. decembra 1992 dožiadal Okresný súd v Michalovciach o vypočutie matky navrhovateľky. Spis bol okresnému súdu po vybavení dožiadania vrátený 25. januára 1993.
9. Dňa 27. januára 1993 okresný súd určil termín pojednávania na 3. marec 1993.
10. Uznesením z 2. marca 1993 okresný súd rozhodol o znalečnom za vypracované znalecké posudky.
11. Na pojednávaní 3.marca 1993 bol vyhlásený rozsudok.
12. Dňa 7. apríla 1993 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie sťažovateľa, v ktorom žiadal o opravu odôvodnenia rozsudku a odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o znalečnom z 2. marca 1993. Dňa 13. apríla 1993 bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti rozsudku.
13. Dňa 5. mája 1993 predložil okresný súd spis s podaným odvolaním proti rozsudku na rozhodnutie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „ krajský súd “). Prípisom z 18. mája 1993 krajský súd vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený.
14. Okresný súd uznesením z 10. júna 1993 zamietol návrh sťažovateľa na opravu odôvodnenia rozsudku a v ten istý deň predložil spis krajskému súdu s odvolaním proti rozsudku z 3. marca 1993, ako aj s odvolaním proti uzneseniu o znalečnom z 2. marca 1993.

15. Krajský súd 14. júla 1993 uznesením č. k. 17 Co 138/93-155, 17 Co 211/93 zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie z dôvodu nedostatočného zistenia skutkového stavu, nesprávneho právneho posúdenia veci a z dôvodu závažných procesných pochybení, z rovnakých dôvodov zamietol návrh na opravu odôvodnenia rozsudku. Odvolací súd zrušil tiež uznesenie súdu prvého stupňa o znalečnom a vrátil mu vec na ďalšie konanie, pretože uznesenie bolo vydané na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu (uznesenie krajského súdu bolo okresnému súdu doručené 25. augusta 1993).
16. Dňa 8. júla 1994 nariadil okresný súd vo veci pojednávanie na 17. august 1994.
17. Na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 17. augusta 1994, navrhovateľka uviedla rozsah hnutelných vecí, ktoré sa majú vyporiadať v prebiehajúcom súdnom konaní a navrhla, aby bol vypracovaný nový znalecký posudok na ocenenie nehnuteľnosti. Sťažovateľ súhlasil s vyjadrením navrhovateľky, vyhlásil, že ďalšie veci netvoria BSM, a navrhol vypracovať znalecký posudok na trhovú hodnotu nehnuteľnosti. Okresný súd pojednávanie odročil za účelom vypracovania nového znaleckého posudku na ocenenie rodinného domu.
18. Okresný súd 1. decembra 1994 nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru stavebníctvo, ktorému uložil vypracovať znalecký posudok na ocenenie rodinného domu v zmysle právnych predpisov platných ku dňu zániku manželstva.
19. Dňa 19. decembra 1994 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľky proti uzneseniu z 1. decembra 1994 v časti, v ktorej jej bola uložená povinnosť zložiť zálohu na znalecké dokazovanie. Dňa 20. decembra 1994 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania.
20. Okresný súd 3. januára 1995 vyzval účastníkov konania na vyjadrenie k podaným odvolaniam a 3. marca 1995 spis predložil na rozhodnutie krajskému súdu.
21. Krajský súd 5. apríla 1995 odvolanie proti uzneseniu súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa nariadenia znaleckého dokazovania odmietol a v časti týkajúcej sa povinnosti zložiť zálohu na znalecké dokazovanie napadnuté uznesenie potvrdil. Odvolací súd v uznesení vyslovil, že súd prvého stupňa uložil znalcovi nesprávnu úlohu a vyslovil právny názor, ako má v ďalšom konaní postupovať v súvislosti s nariadením znaleckého dokazovania.

22. Okresnému súdu bolo 21. augusta 1995 doručené podanie sťažovateľa, v ktorom namietol zaujatosť sudcov okresného súdu a žiadal, aby bola vec prikázaná na prejednanie a rozhodnutie inému súdu. Okresný súd vyzval 22. augusta 1995 sťažovateľa na uvedenie konkrétnych okolností odôvodňujúcich zaujatosť jeho sudcov.
23. Dňa 31. januára 1996 okresný súd predložil spis a rozhodnutie o námietke zaujatosti krajskému súdu.
24. Krajský súd 31. mája 1996 rozhodol, že z prejednávania a rozhodovania veci je vylúčená jedna sudkyňa a ostatní sudcovia okresného súdu vylúčení nie sú. Uznesenie krajského súdu bolo okresnému súdu doručené 15. augusta 1996 (navrhovateľke ho následne okresný súd doručil 7. septembra 1996 a sťažovateľovi 23. októbra 1996).
25. Dňa 13. januára 1997 bol spis pridelený v zmysle rozvrhu práce na rok 1997 ďalšej sudkyňi, ktorá 30. januára 1997 dala pokyn na odoslanie spisu znalcovi ustanovenému uznesením z 1. decembra 1994.
26. Dňa 27. marca 1997 znalec doručil okresnému súdu znalecký posudok ohľadom ceny nehnuteľnosti.
27. Okresný súd 14. apríla 1997 doručil znalecký posudok sťažovateľovi, ktorý v ten deň na súde nahliadol do spisu.
28. Sťažovateľ 23. apríla 1994 doručil okresnému súdu písomné vyjadrenie, v ktorom namietol nesprávnosť znaleckého posudku.
29. Okresný súd uznesením z 28. apríla 1997 rozhodol o odmene znalca za podaný znalecký posudok.
30. Dňa 14. mája 1997 zaslal okresný súd znalcovi pripomienky sťažovateľa k znaleckému posudku a v rovnaký deň odoslal znalecký posudok právnenému zástupcovi navrhovateľky.
31. Dňa 9. júla 1997 sťažovateľ doručil okresnému súdu odvolanie proti uzneseniu o znalečnom z 28. apríla 1997, ktoré doplnil podaním 21. júla 1997.
32. Okresný súd 12. augusta 1997 predložil spis na rozhodnutie o podanom odvolaní krajskému súdu.

33. Krajský súd 28. novembra 1997 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vrátil mu vec na ďalšie konanie, pretože vychádzal pri určení znalečného z vyúčtovania znalca, ktoré nebolo dostatočne špecifikované (uznesenie krajského súdu bolo okresnému súdu doručené 28. januára 1998).
34. Sťažovateľ 3. júna 1998 požiadal okresný súd o nariadenie termínu pojednávania.
35. Okresný súd 11. júna 1998 nariadil pojednávanie na 3. júl 1998.
36. Na pojednávaní 3. júla 1998 sa súd pokúsil o vyriešenie sporu zmierom, preto odročil pojednávanie na 17. júl 1998.
37. Dňa 17. júla 1998 bolo pojednávanie odročené pre neúčast' navrhovateľky a jej právneho zástupcu (neúčast' vopred neospravedlnili) na 14. október 1998.
38. Dňa 22. júla 1998 doručil sťažovateľ okresnému súdu svoje vyjadrenie k poslednému pojednávaniu a ďalšie podanie, ktorým reagoval na pojednávanie z 3. júla 1998.
39. Dňa 14. októbra 1998 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sťažovateľ predniesol svoje námietky k znaleckému posudku na ocenenie nehnuteľnosti. Pojednávanie bolo odročené na 27. november 1998.
40. Dňa 4. novembra 1998 doručil sťažovateľ námietky voči postupu konajúceho sudcu na poslednom pojednávaní. Predseda okresného súdu odpovedal sťažovateľovi listom z 11. novembra 1998, ktorým jeho sťažnosť ako nedôvodnú odložil. Dňa 23. novembra 1998 sťažovateľ opäť podal na okresnom súde písomné vyjadrenie k pojednávaniu zo 14. októbra 1998.
41. Na pojednávaní 27. novembra 1998 okresný súd vypočul navrhovateľku ohľadom hnutelných vecí, ktoré sú predmetom vypořádania BSM, a pojednávanie odročil na 29. január 1999.
42. Dňa 29. januára 1999 okresný súd na pojednávaní vypočul sťažovateľa k jednotlivým položkám BSM a pojednávanie odročil na 12. marec 1999.
43. Dňa 1. februára 1999 predseda okresného súdu sťažovateľa upovedomil o odložení jeho sťažnosti doručenej okresnému súdu 14. decembra 1998, v ktorej sťažovateľ namietal správanie predsedu senátu a spôsob vedenia pojednávania 27. novembra 1998.

44. Na pojednávani, ktoré sa konalo 12. marca 1999, okresný súd pokračoval vo výsluchu účastníkov konania k hnutelným veciam a pojednávanie odročil na 5. mája 1999.
45. Pojednávanie 5. mája 1999 súd odročil na 23. jún 1999 (nedostavila sa navrhovateľka ani jej právny zástupca), sťažovateľ predložil návrh na vydanie vecí od navrhovateľky.
46. Na pojednávani 23. júna 1999 súd vypočul právneho zástupcu navrhovateľky a sťažovateľa ohľadom jednotlivých položiek BSM a pojednávanie odročil na 14. júl 1999.
47. Na pojednávani, ktoré sa uskutočnilo 14. júla 1999, právny zástupca navrhovateľky a odporca zhodne vyhlásili, že do BSM okrem hnutelných vecí, ktorých okruh bol určený, a nehnuteľností iné aktíva a pasíva nepatria. Sťažovateľ oznámil, že žiada do BSM zahrnúť aj ušlý zisk zo záhrady, ktorú neužíval od rozvodu manželstva. Pojednávanie bolo odročené na 13. október 1999.
48. Dňa 18. augusta 1999 sťažovateľ doručil okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu ju vybavil listom z 19. augusta 1999, ktorým sťažovateľovi oznámil, že konanie považuje za bezprietahové. Dňa 6. septembra 1999 sťažovateľ písomne opakovane namietal postup predsedu senátu v konaní a predložil návrh na predvolanie znalca, ktorý vypracoval znalecký posudok k hodnote hnutelných vecí patriacich do BSM.
49. Na pojednávani 13. októbra 1999 bol vypočutý svedok a okresný súd pojednávanie odročil na 3. december 1999 s tým, že rozhodne o predbežnom opatrení.
50. Na pojednávanie 3. decembra 1999 nebol predvolaný právny zástupca navrhovateľky, a preto okresný súd odročil pojednávanie na 14. január 2000.
51. Pojednávanie 14. januára 2000 odročil súd na neurčito s tým, že rozhodne o návrhu na vydanie predbežného opatrenia (nedostavila sa navrhovateľka ani jej právny zástupca, ktorý neúčast' dodatočne ospravedlnil), ktoré sťažovateľ urgoval 3. januára 2000.
52. Dňa 31. januára 2000 okresný súd zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia podaný 19. júna 1996 (súd poukázal na to, že návrh bol omylom založený) a aj návrh podaný 8. júla 1999.

53. Dňa 17. mája 2000 sťažovateľ doručil okresnému súdu žiadosť o určenie termínu pojednávania.
54. Dňa 2. júna 2000 okresný súd nariadil pojednávanie na 20. september 2000.
55. Pojednávanie 20. septembra 2000 okresný súd odročil na 25. október 2000.
56. Na pojednávaní 25. októbra 2000 súd pokračoval vo výsluchu účastníkov k sporným položkám a veciam, ktoré žiadal vydať sťažovateľ; pojednávanie bolo odročené na 15. december 2000.
57. Pojednávanie 15. decembra 2000 okresný súd odročil na 23. február 2001.
58. Dňa 21. decembra 2000 okresný súd písomne vyzval navrhovateľku a jej právneho zástupcu na predloženie zoznamu kníh patriacich do BSM.
59. Pojednávanie konané 23. februára 2001 okresný súd odročil na 2. máj 2001.
60. Dňa 2. mája 2001 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré súd odročil na 25. máj 2001.
61. Na pojednávaní 25. mája 2001 vypočul súd účastníkov ohľadom nadobudnutia nehnuteľnosti a pojednávanie odročil na 14. september 2001.
62. Na pojednávaní 14. septembra 2001 okresný súd pokračoval výsluchom účastníkov o nadobudnutí nehnuteľnosti a pojednávanie odročil na 30. november 2001.
63. Dňa 6. novembra 2001 požiadal okresný súd o správu Okresný úrad v S., katastrálny odbor.
64. Pojednávanie 30. novembra 2001 okresný súd odročil na 20. február 2002.
65. Pojednávanie konané 20. februára 2002 okresný súd odročil na 19. apríl 2002.
66. Na pojednávaní 19. apríla 2002 okresný súd vypočul svedka a pojednávanie odročil na 19. jún 2002.
67. Pojednávanie uskutočnené 19. júna 2002 súd odročil na 3. október 2002.
68. Dňa 19. septembra 2002 okresný súd zrušil pojednávanie nariadené na 3. október 2002.
69. Dňa 27. novembra 2003 bola okresnému súdu doručená sťažnosť na prietahy v konaní, ktorú podal sťažovateľ na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky a v ktorej súčasne namietal zaujatosť konajúceho sudcu.
70. Po vyjadrení konajúceho sudcu z 27. apríla 2004 bol spis predložený na rozhodnutie o námietke zaujatosti krajskému súdu.

71. Krajský súd 7. mája 2004 rozhodol, že konajúci sudca nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí (uznesenie bolo okresnému súdu doručené 11. mája 2004 a 14. mája 2004 dal sudca pokyn na jeho doručenie účastníkom; sťažovateľovi bolo doručené 25. mája 2004 a právnomu zástupcovi navrhovateľky 21. mája 2004).

Od tohto dátumu sa v spise nenachádza ďalšia dokumentácia o konaní vo veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03, III. ÚS 127/03, IV. ÚS 59/03), v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná, k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu.

Otázku existencie zbytočných prietáhov, a tým aj porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy skúma ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, II. ÚS 66/03, II. ÚS 2/05) vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa troch kritérií, ktorými sú právna a faktická zložitosti veci (1), správanie účastníka

konania (2) a spôsob, akým v konaní postupoval súd (3). Súčasťou prvého kritéria je aj povaha veci.

1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvode, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako odporca. Po právnej stránke nemožno hodnotiť toto konanie ako mimoriadne zložité. Faktická zložitosť je daná samotným charakterom konania a je podmienená rozsahom dokazovania. Ústavný súd v súvislosti s faktickou zložitosťou veci už vyslovil, že nároky na rozsah dokazovania by mohli zbaviť okresný súd zodpovednosti za pretrvávajúce právnej neistoty sťažovateľa len vtedy, ak by sa priebežne a pritom efektívne a v primeranom čase s faktickou zložitosťou veci vysporiadal (II. ÚS 181/04).

V tejto veci však ústavný súd zastáva názor, že žiadna skutková zložitosť nemôže odôvodniť to, že okresný súd takmer po 14 rokoch od začatia konania doteraz vo veci právoplatne nerozhodol, hoci ide o konanie, ktoré je svojou povahou bežným typom konania a v konkrétnych okolnostiach prípadu nejde o bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, ktoré by bolo rozsahom veľké.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ využil viaceré procesné oprávnenia, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“), keď podal odvolanie proti rozsudku, odvolanie proti nariadeniu znaleckého dokazovania, ako aj proti uzneseniam o znalečnom, namietol zaujatosť sudcov okresného súdu, podal návrhy na vydanie predbežného opatrenia, vzniesol námietku zaujatosti konajúceho sudcu. Nevyhnutnosť rozhodovať o týchto návrhoch a opravných prostriedkoch objektívne viedla k predĺžovaniu konania. Ústavný súd však v súlade so svojou ustálenou judikatúrou uvádza, že využitie možností daných sťažovateľovi procesnými predpismi (OSP) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie konania, ale nemožno ho kvalifikovať ako postup súdu, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy (I. ÚS 31/01), ak neprekročia rozumnú mieru.

Okrem využitia týchto procesných oprávnení sťažovateľ pravidelne reagoval podaním písomného vyjadrenia na priebeh takmer každého pojednávania. Z obsahu podaní je možné zistiť negatívny postoj sťažovateľa k prejednávaniu vecí, ktorý však nemožno považovať za dôvod namietanej dĺžky konania.

3. Napokon ústavný súd pri posudzovaní existencie zbytočných prietahov v namietanom konaní hodnotil postup okresného súdu.

Vzhľadom na to, že posudzované konanie začalo 6. mája 1992 a zákon o ústavnom súde nadobudol účinnosť 15. februára 1993 a neobsahuje ustanovenie o spätnej pôsobnosti, ústavný súd nemá oprávnenie konať a rozhodovať o porušení práv fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ku ktorému došlo pred 15. februárom 1993 (I. ÚS 46/93). Táto okolnosť však neznamenaá, že pri celkovom hodnotení, či v napadnutom konaní v období po 15. marci 1993 došlo alebo nedošlo k zbytočným prietahom v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nemôže ústavný súd zohľadniť aj stav konania k uvedenému dátumu (napr. IV. ÚS 277/04).

Pri posudzovaní postupu súdu ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry (napr. II. ÚS 33/99, II. ÚS 3/00, II. ÚS 156/03), podľa ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou príslušného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie k odstráneniu právnej neistoty účastníka konania.

Zo spisu sp. zn. V-2- 9C 121/92 ústavný súd zistil, že v posudzovanom období v priebehu takmer 14-ročného súdneho konania okresný súd vykonal množstvo procesných úkonov, nariadil 24 pojednávaní, na 19 pojednávaniach vykonával dokazovanie (tri odročil pre neprítomnosť navrhovateľky a jej právneho zástupcu, jedno pojednávanie odročil, pretože naň nepredvolal právneho zástupcu navrhovateľky a termín posledného nariadeného pojednávania zrušil), opakovane ustanovil znalca za účelom určenia hodnoty nehnuteľnosti. Napriek týmto skutočnostiam okresný súd doteraz neukončil dokazovanie a neustálil skutkový stav tak, aby vec bola právoplatne skončená. O efektívnom postupe okresného súdu nesvedčí ani fakt, že o prvom podanom návrhu sťažovateľa na vydanie

predbežného opatrenia rozhodol po troch rokoch a siedmich mesiacoch a o druhom návrhu po šiestich mesiacoch od jeho podania.

Ústavný súd bral na zreteľ skutočnosť, že okresný súd nemohol konať pre rozhodovanie o sťažovateľom podanej námietke zaujatosti súdu v období od 21. augusta 1995 do 15. augusta 1996, keď krajský súd vrátil spis okresnému súdu, t. j. jeden rok, a spis sa nachádzal na odvolacom súde aj v období od 3. marca 1995 do 4. mája 1995 (odvolanie proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania z 1. decembra 1994) a v období od 12. augusta 1997 do 28. januára 1998 (odvolanie proti uzneseniu o znalečnom z 28. apríla 1997), ale tiež nemohol ústavný súd prehliadnúť, že okresný súd vychádzal pri určení znalečného z nedostatočných podkladov, čo malo za následok zrušenie uznesenia z 28. apríla 1997 a v uznesení o nariadení znaleckého dokazovania uložil okresný súd znalcovi nesprávnu úlohu. Ústavný súd už v súvislosti so zabezpečením znaleckého dokazovania vyslovil, že všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca vrátane správneho, vecného a zrozumiteľného vymedzenia jeho úlohy (III. ÚS 111/01). Ústavný súd na základe týchto skutočností posúdil obdobie od nariadenia znaleckého dokazovania do rozhodnutia o znalečnom (neberúc do úvahy obdobie rozhodovania o námietke zaujatosti súdu) ako konanie poznačené neefektívnym postupom okresného súdu.

V postupe okresného súdu zistil ústavný súd viaceré obdobia nečinnosti, a to od 25. augusta 1993, keď bol z odvolacieho súdu doručený spis po zrušení prvostupňového rozsudku, do 8. júla 1994, keď okresný súd nariadil pojednávanie (jedenásť mesiacov, počas ktorých okresný súd len doručil účastníkom uznesenie odvolacieho súdu), od 28. januára 1998, keď krajský súd vrátil spis po zrušení uznesenia o znalečnom z 28. apríla 1997, do 11. júna 1998, keď okresný súd nariadil pojednávanie (4,5 mesiaca), od 31. januára 2000, keď okresný súd zamietol návrhy sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, do 20. septembra 2000 (viac ako 7 mesiacov), keď vo veci nariadil pojednávanie (v tomto období okresný súd nevykonával žiadne úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu, len 2. júna 2000 nariadil pojednávanie) a obdobie od posledného pojednávania, ktoré sa konalo 19. júna 2002, do doručenia spisu ústavnému súdu

(nepočítajúc obdobie od 27. novembra 2003, kedy bola okresnému súdu doručená námietka zaujatosti konajúceho sudcu vznesená sťažovateľom, do rozhodnutia o nej 7. mája 2004, resp. doručenia rozhodnutia okresnému súdu 11. mája 2004).

Zohľadnením všetkých uvedených skutočností ústavný súd zhodnotil, že postup okresného súdu v konaní sp. zn. V - 2 - 9 C 121/92 je poznačený nečinnosťou a neefektívnou činnosťou ako celok, čím bolo porušené právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, pretože okresný súd ani po takmer štrnástich rokoch vo veci meritórne nerozhodol.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. V-2-9 C 121/92 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu poruší, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal priznanie primeraného finančného zadostučinenia 200 000 Sk. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je pre sťažovateľa dostatočným zadostučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadostučinenie v sume 100 000 Sk, ktoré považuje za primerané s prihliadnutím najmä na dĺžku konania pred okresným súdom, neefektívny postup okresného súdu, ako aj zistené obdobia nečinnosti.

Pri určení výšky primeraného finančného zadostučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadostučinenia je len zmiernenie ujmy v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. A. H., B., ktoré si uplatnil za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie právneho zastúpenia, štúdium spisu a druhá porada a podanie sťažnosti) s režijným paušálom. Ústavný súd považuje za odôvodnené trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci, každý v sume 2 501 Sk, a dvakrát režijný paušál po 150 Sk, spolu 5 302 Sk podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. mája 2006